

REGIONALNI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE S POSEBNIM OSVRTOM NA VIROVITIČKO-PODRAVSKU ŽUPANIJU

UDK 323
Stručni rad

Edita Tolušić, univ.spec.admin.publ.
Virovitičko-podravka županija
Trg Ljudevita Patačića 1, 33 000 Virovitica
E-mail: edita.tolusic1@gmail.com

SAŽETAK - Unatoč činjenici da različitost hrvatskih regija u pogledu prirodnih, geografskih, društvenih, gospodarskih i drugih karakteristika, predstavlja veliko bogatstvo, te prednosti nisu u potpunosti iskorištene, odnosno razvojne mogućnosti u različitim dijelovima Republike Hrvatske te među različitim društvenim skupinama nisu jednake.

Imajući to na umu, središnja državna vlast usmjerila se na definiranje koherentne regionalne razvojne politike kako bi se omogućilo svim regijama da iskoriste svoje potencijale i mogućnosti za održiv razvoj, te za korištenje nacionalnih sredstava i sredstava Europske unije namijenjenih jačanju kohezije radi smanjenja unutarnjih regionalnih razvojnih razlika, a kako bi se Republika Hrvatska što brže približila prosječnoj razini društvenog-gospodarskog razvoja u Europskoj Uniji.

Ključne riječi: regionalna politika, regionalni razvoj, indeks razvijenosti

SUMMARY - Despite the fact that the diversity of Croatian regions in terms of natural, geographical, social, economic and other characteristics represent a great wealth, these advantages are not entirely exploited as well as development opportunities in different parts of Republic of Croatia and between different social groups are not equal.

Bearing in mind this fact, the central government has focused on defining of a coherent regional development policy in order to enable all regions to exploit their potentials and opportunities for sustainable development and utilization of national resources and funds of the European Union to strengthen the cohesion and reduce internal regional development differences in terms of faster approach of Republic of Croatia to the average level of social-economic development in the European Union.

Key words: Regional policy, Regional development, Index of development

1. UVOD

Posljednjih godina u Republici Hrvatskoj sve više jača svijest o velikoj ulozi regionalnog razvoja i potrebi definiranja koherentne regionalne razvojne politike, a prvenstveno poradi porasta produblivanja društveno-gospodarskih razlika i razvojnih mogućnosti u različitim dijelovima zemlje.

Do donošenja Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske u studenom 2009. godine, materija regionalnog razvoja nije sustavno uređena jedinstvenim općim aktom već je postojala fragmentarnost i nepotpunost pravnih propisa koja uređuju specifična pitanja razvoja pojedinih područja, npr. Zakon o područjima posebne državne skrbi, Zakon o brdsko - planinskim područjima, Zakon o obnovi i razvoju Grada Vukovara, Zakon o otocima.

Regionalni razvoj ne može se poistovjećivati s regionalizacijom, tj. s promjenama teritorijalne strukture jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj, već se njime nastoje izgraditi partnerski odnosi i suradnja između

središnje državne vlasti te regionalne i lokalne samouprave.

2. POLITIKA REGIONALNOG RAZVOJA

Politika regionalnog razvoja je javna politika, odnosno sustavna djelatnost koju vodi središnja državna vlast pomažući i podupirući ravnomjeran i održiv gospodarski i sveukupni društveni razvoj na čitavom teritoriju države.

Tako je Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske¹ iz 2009. godine utvrđeno da je cilj politike regionalnog razvoja pridonijeti gospodarskom rastu i razvoju Republike Hrvatske, sukladno načelima održivog razvoja, a stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala.

Radi postizanja tog cilja posebno će se nastojati putem politike regionalnog razvoja:

- osigurati povezanost lokalnih i regionalnih razvojnih potreba s prioritetima razvoja središnje razine,
- osigurati potporu slabije razvijenim područjima za povećanje i optimalno korištenje vlastitog

¹ Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, NN 153/09

- razvojnog potencijala otklanjanjem uzroka razvojnih teškoća,
- osigurati odgovarajuće mjere za ravnomjeren i održiv razvoj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u pograničnom području, odnosno u području uz državnu granicu, te poticati prekograničnu suradnju.

Politika regionalnog razvoja temelji se na sljedećim načelima:

- uzajamne solidarnosti svih građana na poticanju razvoja potpomognutih područja i usmjerenosti na dodatno poticanje razvoja područja koja znatno zaostaju za nacionalnim prosjekom,
- stvaranja životnih uvjeta u kojima će svatko imati jednake mogućnosti za razvoj vlastitih potencijala, bez obzira na mjesto stanovanja i s tim povezane okolnosti,
- partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora, odnosno između tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva,
- strateškog planiranja, tj. donošenja i provedbi višegodišnjih planskih dokumenata,
- udruživanja financijskih sredstava iz različitih izvora namijenjenih pripremi, izradi i provedbi planskih dokumenata i razvojnih projekata kojima se postiže trajan i mjerljiv učinak na razvoj,
- sustavnog praćenja i vrednovanja radi povećanja djelotvornosti, učinkovitosti i utjecaja na regionalni razvoj,
- održivosti, tj. pridonosenju skladnom i uravnoteženom razvoju Republike Hrvatske koji osigurava zaštitu i očuvanje prirodnog okoliša i raznolikost kulturnog bogatstva,
- autonomije jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave zajamčene pravnim poretkom Republike Hrvatske.

3. INDEKS RAZVIJENOSTI

Za ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti uvedena je kategorija indeksa razvijenosti.

Prema Uredbi o indeksu razvijenosti², koji je donijela Vlada Republike Hrvatske u travnju 2010. godine, indeks razvijenosti izračunava se temeljem sljedećih pokazatelja:

1. stope nezaposlenosti
  - izračunava se kao omjer broja nezaposlenih i zbroja svih zaposlenih te nezaposlenih osoba na području određene jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave
2. dohotka po stanovniku

- izračunava se kao omjer ukupnog iznosa dohotka kojeg su tijekom jednog poreznog razdoblja ostvarili porezni obveznici, fizičke osobe s prebivalištem ili uobičajenim boravištem na području jedinice za koju se vrši izračun, i broja stanovnika koji žive na području te jedinice

3. proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku

- izračunavaju se kao omjer ostvarenih prihoda jedinica umanjeni za prihode od domaćih i stranih pomoći i donacija, iz posebnih ugovora, prihode ostvarene za decentralizirane funkcije, prihode od prireza porezu na dohodak, i broja stanovnika odnosno jedinice

4. općeg kretanja stanovništva

- izračunava se kao omjer usporedivog broja stanovnika jedinica u dva zadnja popisa stanovništva Republike Hrvatske

5. stope obrazovanosti

- izračunava se kao udjel stanovništva sa završenom srednjom školom i višom razinom obrazovanosti u ukupnom stanovništvu, u dobi između 16 i 65 godina na području odnosno jedinice

Vrijednost indeksa razvijenosti izračunava se kao ponderirani prosjek odstupanja prethodno navedenih pokazatelja od prosjeka Republike Hrvatske.

Temeljem navedenog, ocjenjivanje stupnja razvijenosti provodi Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva svake tri godine.

Prema indeksu razvijenosti jedinice područne (regionalne) samouprave razvrstavaju se u sljedeće skupine:

- I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 75% prosjeka Republike Hrvatske,
- II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske,
- III. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 100% i 125% prosjeka Republike Hrvatske,
- IV. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti veća od 125% prosjeka Republike Hrvatske.

Jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u sljedeće skupine:

² Uredba o indeksu razvijenosti, NN 63/10

- I. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka Republike Hrvatske,
- II. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske,
- III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske,
- IV. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 100% i 125% prosjeka Republike Hrvatske,
- V. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti veća od 125% prosjeka Republike Hrvatske.

Prema ocjenjivanju stupnja razvijenosti Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Vlada Republike Hrvatske u srpnju 2010. godine donijela je Odluku o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti³ koja je stupila na snagu 01. siječnja 2011. godine.

Prema navedenoj Odluci, Virovitičko-podravska županija razvrstana je u I skupinu s indeksom razvijenosti manjim od 75% prosjeka Republike Hrvatske.

Jedinice lokalne samouprave s područja Virovitičko-podravske županije svrstane su u sljedeće skupine:

- I. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka Republike Hrvatske
  - općine Gradina, Mikleuš, Sopje i Voćin
- II. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske
  - općine Crnac, Čačinci, Čađavica, Lukač, Nova Bukovica, Pitomača, Suhopolje, Špišić Bukovica, Zdenci,
- III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske
  - gradovi Orahovica, Slatina, Virovitica

Prema Zakonu o regionalnom razvoju status potpomognutih područja stječe jedinica područne (regionalne) samouprave razvrstana u I. skupinu, odnosno jedinica lokalne samouprave razvrstana u I. i II. skupinu jedinica.

U Tablici 1. i 2. daje se pregled ocjenjivanja i razvrstavanja jedinica prema stupnju razvijenosti koje je provelo Ministarstvo regionalnog razvoja,

³ Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, NN 89/10

šumarstva i vodnog gospodarstva sa stanjem na dan 15. srpnja 2010. godine.

4. STRATEGIJA REGIONALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE, 2011. - 2013.

U lipnju 2010. godine Vlada Republike Hrvatske usvojila je još jedan značajan dokument na području regionalne politike i regionalnog razvoja; Strategiju regionalnog razvoja Republike Hrvatske, 2011. - 2013.⁴, kojom se daje veliki doprinos u cilju dostizanja optimalnog razvoja i blagostanja svih naših dijelova zemlje.

Njome se utvrđuju razvojni ciljevi usmjereni prema društveno - gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, smanjenju regionalnih razvojnih nejednakosti te jačanju razvojnog potencijala onih dijelova zemlje koje zaostaju u razvoju.

Tako se kao tri osnovna strateška cilja za postizanje politike regionalnog razvoja navode:

- razvoj županija i statističkih regija,
- razvoj potpomognutih područja,
- razvoj pograničnih područja.

4. ZAKLJUČAK

Politikom regionalnog razvoja koju karakterizira sustavno djelovanje, središnja državna vlast nastoji pomagati i podupirati ravnomjerno i održivo gospodarski i sveukupni društveni razvoj na čitavom teritoriju države.

U tom procesu kao partneri središnje vlasti javljaju se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave budući da se razvojni projekti i realiziraju na području odnosnih jedinica, a na korist i blagostanje građana kao krajnjih korisnika rezultata tih projekata.

Veliki iznos državne potpore usmjeren je na razvoj potpomognutih područja, osobito u pogledu osnovne infrastrukture koja čini preduvjet društveno-gospodarskog razvoja, a s procesom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj Uniji otvaraju se nove razvojne mogućnosti koje će svim dijelovima zemlje omogućavati konkurentnost i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala.

⁴ Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske, 2011. - 2013., usvojena na 59. sjednici Vlade Republike Hrvatske održanoj 04.06.2010.

LITERATURA

1. Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, NN 89/10
2. Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske, 2011. - 2013., usvojena na 59. sjednici Vlade Republike Hrvatske održanoj 04.06.2010.
3. Uredba o indeksu razvijenosti, NN 63/10
4. Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, NN 153/09

PRILOZI

1. *Tablica 1.* Ocjenjivanje i razvrstavanje županija prema razvijenosti
2. *Tablica 2.* Ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne samouprave Virovitičko-podravске županije prema razvijenosti